

Auteur: André van Dokkum
anvadok@gmail.com

Google Drive link kan onbeperkt verspreid worden.

Bij direct citeren of verwijzen graag auteur en *Google Drive* link vermelden. De gebruikte bronnen zijn in de openbare ruimte en kunnen uiteraard door iedereen gebruikt worden in eigen formuleringen waarbij dan geen verwijzing naar auteur dezes nodig is. Vermeld dan wel de bronreferenties.

VUURWERKRAMP ENSCHEDE: WOB/WOO-INFORMATIE EN OFFICIËLE RAPPORTERING

De Nederlandse overheid heeft de burgers foutief, onvolledig en misleidend voorgelicht over essentiële onderdelen van het verloop van de vuurwerkramp in Enschede in 2000. Dat valt te constateren uit recentelijk vrijgekomen Wob/Woo-informatie. Beneden volgen drie voorbeelden:

(1) de beweerde brand in een aanhangwagen naast container E2 als oorzaak van ontsteking van diezelfde E2 (was niet de brand die de Zuid-ploeg meldde en bijgevolg niet de brand die ontsteking van E2 veroorzaakte – cruciaal wat betreft overgang van brand tot ramp);

(2) het potentiële gevaar, tenminste in sommige gevallen, van “1.4” vuurwerk (was al bekend binnen TNO en overheidscircles in 1999, dus voor de ramp, wat decennialang verzwegen is);

(3) belgedrag van burgemeester Mans voor en na de fatale eindexplosies (belde wel meteen na de ramp, met vrijwel zeker een vaste lijn, wat de vraag oproept of hij ook belde toen hij uiterlijk ongeveer acht minuten voor de eindexplosies over de brand werd geïnformeerd – deze kwestie heeft gevolgen voor de kwestie wie uiteindelijk verantwoordelijk was voor de (continuering van de) blusinzet en niet-ontruiming.

Foutieve informatie: brand m.b.t. ontsteking container E2

Een voorbeeld m.b.t. foutief informeren betreft in elk geval de beschrijving dat een brand in een driehoek op het bedrijfsterrein van S.E. Fireworks, tussen containers bekend als E2 en E15 en de afscheiding met een naburig bedrijf, de ontsteking van container E2 zou hebben veroorzaakt. Een aanhangwagen zou het voornaamste object daar en dan van die brand in de driehoek zijn geweest.¹

Deze brand werd ontdekt en geblust door personeel van brandweersectie Zuid (645). De officiële informatie impliceert dat de brand in de driehoek, de brand die de ontsteking van E2 veroorzaakte, de brand die werd ontdekt door Zuid, en de brand die werd geblust door Zuid, alle identiek waren, d.w.z. één en dezelfde brand vormden. De officiële informatie impliceert verder dat door Zuid daar en dan geen andere voor E2 relevante branden werden gerapporteerd.

---

¹ Oosting (Eindrapport: 91, 220); Oosting (deel A: 443-444, 446); NFI[TNO] (Hoofdrapport 39-41/62); IBR: Taal, R., Theuws, H.A.J. en Wester, W.J. (2001). *Onderzoek vuurwerkramp Enschede – Onderzoek naar het brandweeroptreden tot en met de fatale explosie. Van proactie tot en met repressie*. Zoetermeer: Inspectie Brandweezorg en Rampenbestrijding/Logistiek Centrum Brandweer: 47-48, 52-53, 54; cf. Oosting (deel B: 85-86, 87).

De officiële informatie is dan foutief, want wat de sectie Zuid rapporteerde, zoals nu uit de vrijgekomen Wob/Woo-informatie blijkt, was niet een brand m.b.t. een aanhangwagen maar m.b.t. een *open container*, ook aangeduid als *vuilcontainer* of *afvalcontainer*.

Een “open container” wordt genoemd in een interview met een brandweerman gedateerd 15 mei 2000 (twee dagen na de ramp). Een “open containerbrand” wordt genoemd in een ander interview identiek gedateerd, als zijnde intern gecommuniceerd tijdens de brandbestrijding.² De informatie is zodanig dat de “open container” is te associëren met activiteiten van de brandweerploeg Zuid aan de zuidzijde van het bedrijfsterrein van S.E. Fireworks.

Bevestiging van dat laatste is te vinden in andere Wob/Woo documentatie. Een concept-versie van de relevante IBR-reconstructie gedateerd 4 september 2000 meldt:

“AP-1 van TS645 [...] ziet een open ‘vuilcontainer’ met afval in brand op het terrein van S.E. Fireworks. Deze container staat naast of achter de zeecontainers.”

Ook de BV van TS645 ziet “de brandende vuilcontainer”. Een verband wordt in die tekst expliciet gelegd tussen de waarneming van de brandweerlieden van de *afvalcontainer* en een *ruimte*:

“Vraag [...] AP-2 TS645: *Wordt de afgesloten puntige ruimte als afvalcontainer gezien?*”³

Hierbij is “de afgesloten puntige ruimte” moeilijk anders te begrijpen dan als de E2/E15 driehoek. In elk geval wordt hier een, nogal ongeloofwaardige, poging gedaan de waarneming van de brandweerlieden over een afvalcontainer terzijde te schuiven en te vervangen door een ander object in de reconstructie.

In de verwijzing naar AP-1 hierboven wordt gesproken over “naast of achter”, maar in een technische verhandeling wordt verwezen naar “de [...] brand achter de containers E1 en E2”⁴ wat door de vermelding van E1 ondubbelzinnig impliceert dat de auteur van die tekst uitging niet van een brand in de E2/E15 driehoek maar van een brand tussen de achterkant van E1/E2 en de erfafscheiding.

De tekstuele omvorming van de brand in/van de (vuil/afval-) container tot een andersoortige brand in de E2/E15 driehoek vond plaats op verschillende manieren, waarbij niet altijd aan een aanhanger werd gedacht. In de concept-versie van 11 december 2000 van het relevante IBR-rapport wordt gesteld: “Afval brandt tussen de containers E-2 en E-15”.⁵ Elders is het “struikjes” en weer elders

---

² Pdf pp. 997 resp. 989 in Deel 1 documenten deelbesluit 2 Vuurwerkramp. 14/05/24.
<<https://open.overheid.nl/documenten/bd9b625e-91e7-455f-a234-bc07966e4c03/file>>.

³ Pdf p. 39 in Deel 4 documenten deelbesluit 2 Vuurwerkramp. 14/05/24.
<<https://open.overheid.nl/documenten/d6e905bf-c277-4234-8f8e-f72a36300976/file>>.

Vgl. pdf p. 839 (19 oktober 2000) in Deel 2 documenten deelbesluit 2 Vuurwerkramp. 14/05/24.
<<https://open.overheid.nl/documenten/a76f6f57-f5a3-4d98-b9cf-2d8ea6a99b77/file>>.

⁴ Pdf p. 2784 in Deel 1 documenten bij derde deelbesluit op Woo-verzoek over vuurwerkramp. 17/07/24.
<<https://open.overheid.nl/documenten/08349ea4-6174-434e-a1fb-d4a1b55bf963/file>>.

⁵ Pdf p. 234 in Deel 2 documenten bij derde deelbesluit op Woo-verzoek over vuurwerkramp. 17/07/24.
<<https://open.overheid.nl/documenten/1ad805e9-5d4b-4103-82b3-273981274bbf/file>>.

“struiken” en een “aanhangwagen”.⁶ De struikjes worden geïsoleerd op p. 108 van de eindversie van het IBR-rapport genoemd, terwijl Oosting de aanhangwagen voldoende vond (A: 444, 446; cf. 449, Hoofdrapport 39-40/62).

Het commentaar dat uit foto's zou blijken dat “er geen vuilcontainer staat op de aangegeven plaats”⁷ heeft geen kracht omdat uit de foto's genoemd door Hoofdrapport (39/62) “bepaalde vormen” wel de aanwezigheid van een aanhangwagentje zouden ondersteunen. Die vage formulering geeft aan dat de foto's niet zo duidelijk zijn wat betreft het identificeren van een dergelijk object. Sterker nog, het commentaar *bevestigt* dat het een vuilcontainer was die de brandweerlieden *zagen*, en niet maar “rook tussen de containers E2 en E15 vandaan” zoals de eindversie van het IBR-rapport het doet voorkomen (p. 66).

Het was dus geen aanhangwagen die door de relevante brandweerlieden werd geïdentificeerd, maar een vuilcontainer. Omdat, zoals boven aangeduid, het geïdentificeerde brandende object en de beweerdelijke oorzaak van de ontsteking van E2 in de officiële rapporten als identiek worden genomen, vervalt ook de theorie dat een dergelijke aanhangwagen E2 zal hebben ontstoken. Dit heeft behalve voor het rampverloop ook consequenties voor de beoordeling van de uitvoering van verkenningsactiviteiten van de Hoofdpost-ploeg. Het IBR-rapport stuurt op p. 53 erop aan dat er “geen gestructureerde verkenning” was, dat de beweerde brand laat werd ontdekt en dat, zo dit niet het geval ware geweest, “de explosies waarschijnlijk niet opgetreden” zouden zijn.⁸ Deze evaluatie raakt kant noch wal omdat de beweerde brand zoals IBR die analyseert niet bestond.

De energie-afgifte van een brandend aanhangwagentje is nogal laag t.o.v. de grote hoeveelheden pallets die HSE in een experiment gebruikte om de ontsteking van een container met vuurwerk te bewerkstelligen.⁹ In de Wob/Woo-informatie wordt gesproken over “die lage vuurbelasting”¹⁰ (d.w.z. in de driehoek), dus volgens de tekst “ligt het voor de hand” dat de brand in de driehoek door de calamiteiten van ruimte C2 (niet C4) was ontstaan. We zien nu de totale leegheid van die redenatie: de cruciale schakel naar de eindescalatie betrof helemaal niet de beweerde brand in de driehoek. Een plausibele verklaring voor de ontsteking van E2 staat nog in een voetnoot: “Vrije ruimte onder de container is 10 cm.”¹¹ Die voetnoot staat, nogal merkwaardig maar ook veelzeggend, als commentaar bij tekst over de driehoek, althans in de versie in het Wob/Woo-

---

⁶ Pdf. pp. 2686 resp. 2691 in Deel 1 documenten bij derde deelbesluit op Woo-verzoek over vuurwerkkramp. 17/07/24. <<https://open.overheid.nl/documenten/08349ea4-6174-434e-a1fb-d4a1b55bf963/file>>.

⁷ Pdf p. 839 (19 oktober 2000) in Deel 2 documenten deelbesluit 2 Vuurwerkkramp. 14/05/24. <<https://open.overheid.nl/documenten/a76f6f57-f5a3-4d98-b9cf-2d8ea6a99b77/file>>.

⁸ P. 5 in IBR: Taal et al. cf. noot 1 boven.

⁹ Myatt, S.G. (2002). “The effects of external fire on fireworks stored in steel ISO transport containers”, *Journal of Pyrotechnics* 16: 59-70.

¹⁰ Pdf pp. 2691-2692 in Deel 1 documenten bij derde deelbesluit op Woo-verzoek over vuurwerkkramp, <<https://open.overheid.nl/documenten/08349ea4-6174-434e-a1fb-d4a1b55bf963/file>>, 17/7/2024.

¹¹ Pdf p. 8 n. 1 in Deel 3 documenten bij derde deelbesluit op Woo-verzoek over vuurwerkkramp, <<https://open.overheid.nl/documenten/3ab07a67-c8cd-4ef5-897c-a73cf9db36ae/file>>, 17/7/2024, document COV-VO-00.01281 Commissie Onderzoek Vuurwerkkramp, *Verloop van het ongeval bij SE Fireworks op 13 mei 2000*, versie 17 oktober 2000.

materiaal. Hoe het ook zij, het document geeft hier een belangwekkende mogelijkheid prijs: dat brand onder E2 uiteindelijk de ontsteking van die container veroorzaakte.¹²

Dit alles impliceert twee dingen: ten eerste is de officiële reconstructie op zijn minst op dit essentiële punt van het aanhangwagentje als bedoeld brandend object onjuist; maar ten tweede is ook duidelijk dat die officiële reconstructie tot stand is gekomen op basis van een onjuiste weergave van bekende feiten. Met andere woorden: de burgers zijn door de autoriteiten foutief voorgelicht terwijl informatie met betrekking tot het betreffende brandende object bij de autoriteiten voorhanden was, zoals nu blijkt uit de Wob/Woo-informatie.

Onvolledige informatie: gevaar subklasse 1.4

Een voorbeeld van onvolledige informering aan de burgers betreft de kennis die bij TNO – en het Ministerie van SZW – in februari 1999, *dus meer dan een jaar vóór de Enschedese ramp*, aanwezig was over het potentiële gevaar van 1.4 vuurwerk:

“Bij het wijzigen van de verpakking kan het daarom gebeuren dat een explosief materiaal wat eerst werd ingedeeld in subklasse 1.4, plotseling in klasse 1.3 of zelfs 1.1 valt. Hiermee kan de aard van het explosie-effect veranderen en kan het gevolg sterk toenemen. Het voorgaande is vooral van belang bij opslag van vuurwerk en overige 1.4-klasse stoffen. Bij opslag van massa-explosieve stoffen (klasse 1.1) speelt de verpakking over het algemeen een ondergeschikte rol.”¹³

Een brand die verpakking aantast kan wel als “wijzigen” van die verpakking worden aangemerkt. De volgende opmerking van IBR is nu beter te begrijpen:

“Bij de analyse van de externe risico’s van S.E. Fireworks door adviesbureau AVIV is geen rekening gehouden met het feit, dat groot evenementen vuurwerk van de klasse 1.4 bij brand kan reageren als vuurwerk van de klasse 1.3.”¹⁴

IBR noemt alleen transformatie van 1.4 tot 1.3 en niet tot 1.1. Ook in deel A van Oosting vinden we geen melding hiervan, terwijl het TNO-document van februari 1999 daar wel wordt behandeld (A: 374n65, 380n87, 679).

---

¹² De theorie van ontsteking vanuit de ruimte onder de container wordt genoemd (maar dus niet aanvaard) in Oosting (A: 443-444) en Hoofdrapport p. 39/62). Bij mijn weten waren de eersten die publiekelijk de theorie van de brand in de driehoek in twijfel trokken Van den Berg en Knip (2001) “Oosting zag iets over het hoofd in Enschede”, *NRC Retro*, 23/3/01, <<https://retro.nrc.nl/W2/Lab/Enschede/010323-b.html>>. De stelling van Paalman: “niemand heeft een brandje tussen de containers gezien” wordt door de Wob/Woo-informatie dus significant ondersteund; Paalman (2013, 30 november), “De Houten Bodem”, <<https://www.youtube.com/watch?v=Z-wILzu3Wp0>>, 5’54”.

¹³ Pdf p. 279 in Documenten bij eerste deelbesluit op Woo-verzoek over vuurwerkkramp in Enschede en vuurwerkkramp in Culemborgvuurwerkkramp - deel 3; <<https://open.overheid.nl/documenten/6c405d68-1cc7-4374-88b2-288f96a79ce3/file>>, 30/8/2023. TNO. 1999. *De noodzaak tot herziening van CPR 7: “De bewaring van springstoffen en ontstekingsmiddelen”*. PML Concept. Rijswijk: TNO. Inventarisatie in opdracht Ministerie van Defensie. Document bekend binnen het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, zie pdf pp. 265, 267.

¹⁴ P. 5 in IBR: Taal et al. cf. noot 1 boven.

Wob/Woo-informatie uit 2000 laat nog zien dat binnen de overheid gecommuniceerd werd over mogelijk gevaar van subklasse 1.4 i.v.m. met proeven “van de UK” (dat moet wel op HSE slaan):

“Je zal overigens het onderzoek van de UK wel af willen/moeten wachten om na te gaan of veel 1.3. of veel 1.4 zich gedragen kan als 1.1. cf. de uitspraak RIVM zoals je mij vertelde.”¹⁵

Het antwoord kwam in 2002 in het artikel van Myatt: 1.4 kan heftig ontplofbaar zijn.¹⁶

Misleidende informatie: belgedrag burgemeester Mans voor en na de eindexplosies

Een voorbeeld van misleidende informering aan de burgers betreft de beschrijvingen van burgemeester Mans’ belgedrag rond de tijd van de laatste grote explosies. De explosie van E2 was om 15:33u, die van de Mavoboxen 15:34u en de laatste grote 15:35u (Oosting A: 439). Mans werd echter al om op zijn laatst 15:25u gewaarschuwd voor problemen (“effecten van de initiële brand”),¹⁷ dus minstens ongeveer acht minuten *voor* de eindexplosies. De “15:25” is geen typefout, want Mans heeft zelf in diverse interviews aangegeven dat hij al ruim eerder dan de eindexplosies was gewaarschuwd, bijvoorbeeld bij RTV Oost al om 15:15u tot 15:20u.¹⁸ Mans’ eigen informatie bij RTV Oost geeft ook aan dat van twee te onderscheiden relevante episoden sprake was, met daartussen een tijdsspanne van inactie (“Dus ik doe verder niks”).

IBR-informatie meldt: “Als de heer Mans probeert te bellen krijgt hij per GSM geen verbinding.”¹⁹ Dat is raar, want om 15:25 waren de eindexplosies nog niet gebeurd en zal het telefoonnet nog gewoon gefunctioneerd hebben. Verder is de GSM niet doorslaggevend, want Mans was in, of op het terrein van, een restaurant, en die zullen toch allicht een vaste lijn hebben gehad. We kunnen ons toch afvragen of Mans niet in elk geval *gepoogd* heeft om de vaste lijn van het restaurant te benutten. Dank zij de Wob/Woo-informatie hebben we daar nu toch een aanwijzing voor:

“[...] kreeg al heel vroeg na de knal Burgemeester Mans aan de telefoon. Mans zei dat hij bericht had ontvangen dat er een ramp was en dat hij naar het gebied zou gaan. [...]

---

¹⁵ Pdf. p. 5 in Documenten deel 2 bij 4e deelbesluit Wob-verzoek vuurwerkrampen Enschede en Culemborg, email 29 september 2000. <<https://open.overheid.nl/documenten/d0fa7c08-7bc7-4f3d-8b6f-390372192aeb/file>> 23/5/2023.

¹⁶ Myatt, S.G. (2002). “The effects of external fire on fireworks stored in steel ISO transport containers”, *Journal of Pyrotechnics* 16: 59-70.

¹⁷ P. 53 in Van der Doorn, S.G.J., Van Zanten, P.J. en Bolten, N.D. (2001). *Onderzoek vuurwerkrampe Enschede. Algemene coördinatie van de bestrijding*. Zoetermeer: Inspectie Brandweezorg en Rampenbestrijding/Logistiek Centrum Brandweer.

¹⁸ RTV Oost 9 mei 2020, 2:00” vv.; interview Mans ≤ 9 mei.

<<https://www.youtube.com/watch?v=EeHLMUIZXK8>>; gerelateerd: Kreuwel, L., RTV Oost (2020). “Vuurwerkrampe tekende leven van oud-burgemeester Enschede: ‘Ik wist: nu moet ik er staan’” – 10 mei. <<https://www.oost.nl/nieuws/330246/vuurwerkrampe-tekende-leven-van-oud-burgemeester-enschede-ik-wist-nu-moet-ik-er-staan>>. Andere interviews: De Veen, M. *De Limburger*, 18 mei 2016; interview Mans 13 mei (ref. 15:15u), <<https://www.limburger.nl/regio/mans-ik-vaar-op-mijn-intuie/22043020.html>>; Krommendijk (2020: 54) (ref. 15:20u) in Krommendijk, F. (2020). “Jan Mans heeft een leven voor en na de ramp.” *Zilver Magazine* 3(2): 52-57.

¹⁹ Van der Doorn, Van Zanten en Bolten, *Algemene coördinatie* (2001: 53).

Het telefoontje van Mans kwam binnen via de telefooncentrale. [...] had het toestel 4000 bij zich, dat is het vaste nummer van de chef van Dienst. Mans moet van een vast toestel hebben gebeld, omdat het GSM-net op dat moment plat lag.

Mans gaf aan dat hij na zijn bezoek aan het rampgebied naar het gemeentehuis zou gaan.”²⁰

Dus Mans heeft dus wel degelijk gebeld (“heel vroeg na de knal” en voordat “hij naar het gebied zou gaan”). Nog afgezien van de omstandigheid dat dit aangeeft dat de burgers niet goed worden geïnformeerd, roept dit ook de vraag op of Mans wel of niet belde nadat hij om 15:25u of nog eerder de waarschuwing van zijn chauffeur had gekregen. Contactmogelijkheden waren het probleem niet, zoals uit de Wob/Woo-informatie blijkt, dus de aard van de situatie om 15:25u hangt alleen af van hoe Mans reageerde. Er zijn dan drie mogelijkheden:

- (1) Mans deed om 15:25u al het mogelijke om een relevante dienst telefonisch te bereiken, maar slaagde daar niet in;
- (2) Mans deed om 15:25u al het mogelijke om een relevante dienst telefonisch te bereiken, en slaagde daar ook in;
- (3) Mans deed om 15:25u niet al het mogelijke, of helemaal niets, om een relevante dienst telefonisch te bereiken.

Mogelijkheid (1) geloven we niet, omdat gebleken is dat communicatie zelfs na de eindexplosies wel mogelijk was. Blijven dus over mogelijkheden (2) en (3). Hoe het ook zij, in beide gevallen maakt dit Mans vanaf 15:25u verantwoordelijk voor de blusinzet en de niet-ontruiming van de omgeving van S.E. Fireworks. Het probleem van de brand werd immers uiterlijk 15:25u bij hem neergelegd, en de burgemeester vormt het opperbevel van de relevante diensten bij een ramp of *ernstige vrees voor het ontstaan* daarvan (indertijd Rampenwet Stb. 1985/88 en aanverwanten, art. 11; tegenwoordig in de Wet Veiligheidsregio's, Stb. 2010/145, art. 5). Dus als Mans wel heeft weten te communiceren met een of meer diensten om ongeveer 15:25u, moet geconcludeerd worden dat hij het expliciet met de gekozen bluswijze eens was; als hij heeft nagelaten alles op alles te zetten in contact te komen, is hij bij verstek verantwoordelijk. Dat zijn pieper geen signaal zou hebben gegeven²¹ is alleen een uitvlucht, want de alarmering bereikt hem uiteindelijk toch op een andere manier via betrouwbare kanalen, en het *medium* van de alarmering zou toch niet moeten worden verward met de *inhoud* ervan, nog afgezien van de mogelijkheid dat het disfunctioneren van het piepersysteem wellicht samen zou kunnen hangen met de gemelde calamiteit.

Mans kreeg de melding over de “effecten van de initiële brand” van zijn chauffeur, althans in de officiële geschiedschrijving. De chauffeur had die informatie weer van de secretaresse van de burgemeester.²² Over de secretaresse wordt in de Wob/Woo-informatie gemeld dat die “thuis” was maar ook “uit eigen beweging” belde. Dat roept toch de vraag op hoe de secretaresse wist van de

---

²⁰ P. 1387 in Documenten bij eerste deelbesluit op Woo-verzoek over vuurwerkramp in Enschede en vuurwerkramp in Culemborgvuurwerkramp - deel 3, <<https://open.overheid.nl/documenten/6c405d68-1cc7-4374-88b2-288f96a79ce3/file>>, 30/8/2023.

²¹ Van der Doorn, Van Zanten en Bolten, *Algemene coördinatie* (2001: 53).

²² Noot 18 boven en pdf p. 94 in Deel 10 documenten bij derde deelbesluit op Woo-verzoek over vuurwerkramp. 17/07/24. <<https://open.overheid.nl/documenten/d75a83ab-fc30-411f-8bc9-f684eb61682d/file>>, tekst “De gebeurtenissen voorafgaand en vanaf het instellen van het beleidsteam/rampenstaf op het stadhuis van Enschede”.

brand. Iemand moet haar dat toch gemeld hebben, tenzij ze vlakbij de plek van de brand woonde. In het eerste geval wordt de vraag *wie* haar dan geïnformeerd heeft (te denken is vooral brandweer of politie), in het tweede geval komt de vraag op of, als ze zo vlakbij woonde, ze dan niet de diensten in de Tollensstraat heeft benaderd om te overleggen of de burgemeester zou moeten worden gewaarschuwd. Zoals het er staat lijkt het alsof ze, *thuis* zijnde op zaterdag, opeens bedenkt de burgemeester te benaderen vanwege “effecten” van een brand zonder overleg met relevante diensten, terwijl de eindexplosies nog niet hadden plaatsgevonden. Dat lijkt toch niet erg geloofwaardig. Maar zelfs als het toch waar zou zijn, *dan nog* blijft het feit dat Mans gewaarschuwd werd over een situatie waarbij de vraag relevant was of hij erover opgepiept was.²³

Overigens staat ergens *wel* dat de burgemeester “wordt opgepiept door zijn secretaresse”.²⁴ Wie weet. Hoe dan ook, Mans *wist* hoe dan ook van de situatie van de “effecten van de initiële brand”, ongeacht via welke weg de informatie tot hem kwam. Dat maakt verdere afhandeling van de situatie van hem afhankelijk.

Dit maakt ook, uiteindelijk, de landelijke overheid politiek-bestuurlijk (mede) verantwoordelijk voor de gekozen blusinzet en niet-ontruiming, want burgemeesters werden en worden door de landelijke overheid aangesteld (indertijd Grondwet, art. 131, tegenwoordig alleen Gemeentewet, art. 61). Lokale overheden kunnen wel iemand voor de post suggereren, maar *besluiten* kunnen ze niet. Dat maakt burgemeesters representanten van de landelijke overheid. Dat maakt ook het commentaar van de Tweede Kamer opmerkelijk, dat “[h]et aan de Tweede Kamer is om het functioneren van de regering (en niet dat van regionale en lokale overheden) te controleren”.²⁵ In vergaderjaar 2000-2001 ging de Tweede Kamer wel gewoon in op de blusoperatie,²⁶ en daar lijkt gezien het gesignaleerde verband tussen burgemeester en landelijke overheid niets mis mee.

Conclusie

De conclusie kan nu getrokken worden: de staatsburgers is decennia lang vanuit de politiek een rad voor ogen gedraaid m.b.t. de vuurwerkramp Enschede. Verdediging van de officiële rapporten heeft geen enkele zin meer omdat nu door iedereen met een internetaansluiting gemakkelijk kan worden nagegaan dat die rapporten op cruciale onderdelen een farce zijn.

---

²³ Informatie van Mans in RTV-Oost interview noot 18 boven.

²⁴ Pdf p. 15 in Deel 4 documenten bij derde deelbesluit op Woo-verzoek over vuurwerkramp. 17/07/24. <<https://open.overheid.nl/documenten/18ac821f-7f33-4d97-9bfd-63f72448f18c/file>>.

²⁵ Stafnotitie: 5/10; Onderzoeksleidraad: 5/7. Resp. Stafnotitie Commissie (J&V). *Opvolging motie Leijten over onafhankelijk onderzoek vuurwerkramp Enschede*, 23/3/22, 7/10, <<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2022D52677&did=2022D52677>>, benaderd 25/2/23, en Bijlage 4.2. *Onderzoeksleidraad. Bijlage behorende bij de meervoudig onderhandse aanbestedingsprocedure ‘Onderzoek vuurwerkramp Enschede’ ten behoeve van de Tweede Kamer*. <<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2022D52677&did=2022D52677>>, benaderd 25/2/23.

²⁶ Tweede Kamer, 2000-2001, 27 157, nr. 18B in nr. 21, p. 99, <<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-27157-21.pdf>>.